

Giáo dục trực tuyến: Cơ hội?

Lê Bùi Ngọc Thăng

Ritsumeikan Asia Pacific University, Nhật Bản

SSHPA (17-04-2020) — Hiện nay tại Hoa Kỳ có tới hơn 77% các học viện cung cấp khóa học trực tuyến hoặc chương trình kết hợp mô hình trực tuyến, với cơ hội học tập và nhận bằng có giá trị tương đương như học tại trường. Trong bối cảnh này, ảnh hưởng của giáo dục trực tuyến nên nhìn nhận theo những góc độ nào? Tác giả Melanie Reyes và Elizabeth A Segal đã bàn luận trong nghiên cứu mang tên **Globalization or Colonization in Online Education: Opportunity or Oppression?**. Nghiên cứu được xuất bản trong tạp chí *Journal of Teaching in Social Work* [ESCI; 2018 CiteScore = 0.74; H Index = 22] của NXB Taylor and Francis.

Đến năm 2016 tại Hoa Kỳ, số lượng học sinh tham gia vào học bán phần hoặc toàn phần trực tuyến là 5,8 triệu người—con số tăng 263% kể từ năm 2002 khi mô hình này được phát triển (Online Learning Consortium, 2017). Ứng dụng của công nghệ trực tuyến đã tạo phong trào trong ngành giáo dục công tác xã hội (Social Work): 27 chương trình đại học và 78 chương trình thạc sĩ được xây dựng để học kết hợp trực tuyến và trên trường. Trong đó có tới 19% loại bằng Thạc Sĩ và 24% loại bằng Cử Nhân áp dụng học trực tuyến hoàn toàn (CSWE, 2019). Đây một phần là nỗ lực hướng nghiệp cho những học sinh thuộc diện “phi truyền thống”: cách biệt địa lý hoặc cô lập xã hội.

Giáo dục đại học luôn được nhìn nhận là hàng hóa công (*public good*), nghĩa là có ích tổng thể cho xã hội. Nhưng với xu thế mới của “*Neoliberalism*” (chủ nghĩa tân tự do)—dựa trên thúc đẩy thị trường tự do không giới hạn, giáo dục có thể là một cơ hội tạo doanh thu khi nhìn từ góc độ kinh doanh mà định nghĩa giao dịch giáo dục là dựa trên lợi nhuận, định lượng bằng đô la. Điều này làm mất đi giá trị ban đầu của giáo dục, định hình dựa trên lợi ích của cộng đồng. Với sự chuyển dịch theo hướng hiệu quả hơn về kinh tế, những khóa học trực tuyến có nhiều lợi thế hơn bởi chúng có thể được phát triển dựa trên cấu trúc phổ cập (hướng đến hoàn thiện kỹ năng làm việc) trong khi được giảng dạy nhất quán giữa các thầy dạy “bán thời gian”. Tuy nhiên, nó ảnh hưởng đến tính đa dạng trong phương pháp dạy, đồng thời không hỗ trợ cho tư duy phản biện)

Bài nghiên cứu phân tích dựa trên “Lý thuyết phê bình” (*Critical Theory*), một học thuyết khởi nguồn từ diễn giải công trình Karl Marx của Horkheimer và trường phái Frankfurt. Qua quá trình nghiên cứu những cấu trúc phức tạp của quyền lực trong xã hội, lý thuyết phê bình tạo ra một lăng kính triết học, chính trị và xã hội để kiểm tra và phê phán các thể chế xã hội, sự chênh lệch tầng lớp và hệ thống áp bức; xác định những mâu thuẫn nội bộ giữa chính sách và thực tiễn để tạo ra những thay đổi tốt hơn. Trong trường hợp này, bởi giáo dục đại học được phát triển rộng rãi bằng phương thức trực tuyến, tác động của sự thay đổi này được đánh giá khách quan giữa bên nắm quyền (tạo ra xu hướng) và bên còn lại (tham gia xu hướng).

Với hệ thống phân tích dựa trên Lý thuyết phê bình, tác giả nhìn nhận đặc điểm của giáo dục trực tuyến như “một cơ hội” đối lập với “một công cụ”. Ở mặt tích cực, đây là cơ hội kết nối tri thức toàn cầu, nâng cao nhận thức và công bằng xã hội. Ở mặt tiêu cực, hình thức trực tuyến có thể biến giáo dục làm công cụ thuộc địa hóa thông qua việc sản sinh lợi nhuận, tạo sự phụ thuộc lên giao dịch thị trường và ảnh hưởng trong các cuộc đàm luận.

“Dưới hình thức trực tuyến, giáo dục phải luôn giữ được những giá trị cốt lõi: vì chuẩn mực xã hội, vì quyền và trách nhiệm của công dân” - Tác giả khẳng định đồng thời đề xuất những thay đổi sau: thúc đẩy mục tiêu tuyển sinh đa dạng và hỗ trợ truy cập với các khóa học; tích hợp kiến thức địa lý và văn hóa đồng thời lắng nghe tiếng nói của học sinh. Thông qua đó, chất lượng đầu ra sẽ được đảm bảo ở cả nâng cao nhận thức (cognitive development) và phát triển cá nhân (personal growth).

Tài liệu tham khảo:

CSWE. (2019, January 25). Online and distance education: Online and distance education offerings by accredited programs. URL: <https://www.cswe.org/Accreditation/Directory-of-Accredited-Programs/Online-and-Distance-Education>

Online Learning Consortium. (2017). 2016 higher education online learning landscape. URL: <https://onlinelearningconsortium.org/read/olc-infographichigher-education-online-learning-landscape/>

Reyes, M., & Segal, E. A. (2019). Globalization or colonization in online education: Opportunity or oppression?. *Journal of Teaching in Social Work*, 39(4-5), 374-386; doi: 10.1080/08841233.2019.1637991.

Vuong, Q. H. (2018). The (ir)rational consideration of the cost of science in transition economies. *Nature Human Behaviour*, 2(1), 5. URL: <https://www.nature.com/articles/s41562-017-0281-4>.